

Evaluatierapport RI&E ASKO 2019

Uitgevoerd door Glenn Wilson en Daniel Classen

20-2-2020

Algemeen

De wetgeving verplicht werkgevers om uiterlijk iedere 4 jaar de RI&E's te actualiseren en te laten toetsen. De Inspectie SZW controleert namens het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid of bedrijven zich aan de Arbowetgeving houden. Zo wordt er gecontroleerd of er een actuele RI&E met bijbehorend plan van aanpak aanwezig is. Voor het ontbreken van een RI&E kan per schoollocatie een boete van € 3.000,- worden opgelegd.

In 2019 zijn de RI&E's binnen ASKO door Glenn Wilson en Daniel Classen uitgevoerd. Vervolgens heeft Copla de RI&E's goedgekeurd.

Naar aanleiding van de uitvoering van de RI&E's zijn de volgende bevindingen en aandachtspunten naar voren gekomen.

1. Bij de voorbereiding

- Personeelsinformatie in Arbomeester was niet actueel.
Mogelijke oplossing: preventiemedewerker op school houden personeelsinformatie bij
- Er was weinig kennis van alle functionaliteiten van Arbomeester onder schoolleider en preventiemedewerkers
Mogelijke oplossing: informatie/workshop geven (als daar behoefte aan is)
- Er was regelmatig een rappel nodig om een afspraak te plannen
Actie: tijdens schoolbezoeken door P&O nagaan of de afspraken plannen voor de volgende RI&E's anders moet
- De voorbereidingen waren in de meeste gevallen goed opgepakt maar soms bleek tijdens de visitatie dat er geen vragenlijsten ingevuld waren
Mogelijke oplossing: preventiemedewerker kan vooraf hulp inschakelen bij Glenn of Daniel
- Het invullen van het plan van aanpak werd in de meeste gevallen niet gedaan
Mogelijke oplossing: preventiemedewerker kan vooraf hulp inschakelen en schoolleider moet toezien op het invullen van een plan van aanpak
- Quickscan liet veel verschillende response percentages zien. Op sommige scholen is mogelijk onvoldoende aandacht gegeven aan het invullen van de quickscan
Actie: preventiemedewerker en/of schoolleider bij de volgende Quickscan wellicht extra aandacht aan invullen Quickscan geven

2. Bij de uitvoering

- Scholen ervaren de toegevoegde waarde van de visitaties. Die toegevoegde waarde kwam het beste in beeld tijdens het gesprek op locatie

- Schoolleiders gebruikten de RI&E als kans om onderwerpen met het schoolteam/bestuursbureau te bespreken
- Schoolleiders en preventiemedewerkers vonden het prettig om samen het plan van aanpak op te stellen. Enkele scholen die vooraf zelf het plan van aanpak hadden opgesteld waren tijdens de visitatie wel doeltreffender en daadkrachtiger
- Schoolleiders zijn over het algemeen trots op hun locatie
- Wisseling van schoolleiders heeft tijdens het proces voor de uitvoering voor vertraging gezorgd
- Er werden/worden weinig tips & trick onderling gedeeld tussen de scholen. Er wordt tijdens de schoolbezoeken door P&O geïnventariseerd of hier behoefte aan is

3. **Bij de afronding**

- Op enkele scholen werd het als lastig ervaren om de RI&E-knelpunten met de MR te bespreken (tijdens de schoolbezoeken door P&O wordt geïnventariseerd of het bestuursbureau hier mogelijk in kan ondersteunen)
- Er wordt niet gecontroleerd of de schoolleider het plan van aanpak bespreekt met de MR/het schoolteam (dit is ook een verplichting vanuit de Arbowet) en het vervolg uitzet. Tijdens de schoolbezoeken door P&O wordt hier nu naar gevraagd

Aanbevelingen

Uit de RI&E-inventarisatie en Quicksan zijn drie risico's naar voren gekomen die vrijwel op alle scholen op meer of minder mate aanwezig waren. Het betreft:

1. Ongewenst gedrag (leerlingen, ouders, collegae, leidinggevende).
2. Klimaatbeheersing
3. Werkdruk

1. **Ongewenst gedrag**

De Arbowet en de CAO PO verplichten het bevoegd gezag en de schoolleider van de school om maatregelen te nemen tegen agressie en geweld. Door het voeren van een schoolveiligheidsbeleid vastgelegd in een schoolveiligheidsplan, kan het bevoegd gezag agressie en geweld, maar ook andere ongewenste omgangsvormen zoals pesten, discriminatie en seksuele intimidatie binnen de school aanpakken.

Uit de RI&E blijkt dat binnen alle ASKO-scholen sprake is (in meer of mindere mate) van ongewenst gedrag. De RI&E-tolerantiescore voor ongewenst gedrag is nul procent. Bij ongewenst gedrag kan gedacht worden aan leerlingen met gedragsproblemen zoals schelden, schreeuwen, tot schoppen en slaan. Agressief gedrag van ouders zowel fysiek als verbaal. Daarnaast spelen er regelmatig binnen een team onderlinge spanningen door ongewenst gedrag door collegae of leidinggevende.

Risico: Naast het persoonlijke leed, kunnen slachtoffers psychische en psychosomatische gezondheidsklachten krijgen, met mogelijk langdurige uitval als gevolg.

Risicobeheersing (Eis vanuit CAO PO): Minimaal niveau is uitwerkingsvoorstel actieprogramma aanpak ongewenst gedrag jegens onderwijspersoneel.

Aanbevelingen

- Zorg voor duidelijke gedrags- en omgangsregels en communiceer hierover. Hang deze regels duidelijk zichtbaar op in elk lokaal en ook op de gangen. Dit schept duidelijkheid en iedereen wordt steeds gemakkelijk herinnerd aan de afspraken
- Betrek leerlingen bij preventie van ongewenst gedrag
- Bied werknemers trainingen aan in omgaan met vormen van ongewenst gedrag
- Zorg dat veiligheid een vast element is van teamoverleg, coaching en intervisie
- Zorg voor een goed contact met de ouders
- Bereid inhoudelijk en organisatorisch een slecht-nieuws-gesprek goed voor
- Laat niemand alleen in het schoolgebouw werken

Voordelen

- De werknemers hanteren allemaal dezelfde gedragsregels
- Voor iedereen is duidelijk wat gewenst gedrag is
- Bij ongewenst gedrag, kunnen betrokkenen meteen herinnerd worden aan de regels die zichtbaar in de school hangen

2. Klimaatbeheersing

De ervaring van temperatuur is zeer persoonsgebonden. De optimale temperatuur voor hersenactiviteit is 20°C. Een aangename temperatuur in scholen ligt tussen 18 en 22°C. Vanaf 25°C neemt de behaaglijkheid af en wordt het prestatievermogen minder. Mensen kunnen dan ook last krijgen van hoofdpijn en benauwdheid. De warmte- en koud beleving in een ruimte worden voor een belangrijk deel bepaald door de luchttemperatuur. Andere factoren die van invloed zijn op de temperatuur beleving zijn stralingswarmte of –koude, de vochtigheid van de lucht en luchtstroming. De meeste mensen ervaren een relatieve luchtvochtigheid van 35 tot 70% als prettig. Een te sterke of te koude luchtstroom kan echter worden ervaren als tocht.

Uit de RI&E blijkt dat medewerkers onder het merendeel van de ASKO-scholen vinden dat er sprake is van een onbehaaglijk klimaat. Het gaat hierbij om, de meetbare temperatuur (objectief); de gevoelstemperatuur (subjectief) en de (on)mogelijkheden van klimaatbeheersing.

Risico: Een slecht thermisch binnenklimaat leidt tot diverse comfort- en gezondheidsklachten bij zowel de leerlingen als het (onderwijs)personeel.

Risicobeheersing (Eis vanuit CAO PO): In de wet- en regelgeving zijn geen duidelijke normen opgenomen over de temperatuur in een klaslokaal. Wel worden er algemene richtlijnen gegeven, zoals dat de temperatuur behaaglijk moet zijn. Dit is in de praktijk vaak lastig te realiseren, aangezien niet iedereen warmte en kou op dezelfde manier ervaart.

Aanbevelingen en mogelijke oplossingen

- Vanwege het ontbreken van eenvoudige normen is het belangrijk, dat het bevoegd gezag/schoolleider vooraf met de (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad concrete

afspraken maakt over de te nemen maatregelen, wanneer in de leslokalen de temperatuur boven de 25°C komt. De (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad heeft instemmingsrecht met betrekking tot deze afspraken

- In het algemeen kan door goed te ventileren de binnentemperatuur omlaag worden gebracht. Dit is vooral effectief wanneer de buitentemperatuur laag is. Hoewel in de zomer de buitentemperatuur hoger is dan in de winter, kan ventilatie ook in de zomer ervoor zorgen dat de temperatuur niet te veel oploopt
- Indien uit metingen blijkt dat de temperatuur structureel hoog is en er geen afdoende alternatieven voorhanden zijn, dan moeten er concrete afspraken gemaakt worden over het treffen van bouwkundige maatregelen. Bij het nemen van maatregelen tegen temperatuuroverlast is het belangrijk om te weten dat het effect erg afhankelijk is van de bouwkundige constructie van het gebouw
- Zorg voor voldoende daglicht in het klaslokaal. Hierdoor kan minder verlichting aan en dit voorkomt de opwarming van het lokaal
- Een regelbare zonwering voor zon beschermen ramen
- Binnen zonwering (luxaflex) vervangen door buitenzonwering
- Platte daken kunnen vochtig worden gehouden op zeer warme dagen
- Het aanbrengen van een dak met plantenbegroeiing
- Het aanbrengen van airconditioning in de school kan voor een prettiger klimaat zorgen
- Vergroot de effectiviteit van radiatoren. De effectiviteit van radiatoren kan verhoogd worden door de vensterbanken te verwijderen. Ook een spleet van minimaal 5 cm tussen radiator en het venster kan zorgen voor een betere verspreiding van de warmte
- Zorg voor voldoende afstand tussen de tafels en radiator. Kinderen die aan tafels direct naast het raam zitten hebben vaak een probleem met de gevoelstemperatuur. Met de benen zitten ze tegen de radiator terwijl hun hoofd voor het koude raam zit. Dit is voor de betrokken kinderen onaangenaam
- De temperatuur per ruimte kunnen regelen, is ook een goede oplossing

M.b.t. Tocht

- Gebruik ramen die met de toevoeropening 2,4 meter boven de vloer zijn gelegen. Dit maakt het risico van tocht minder
- Plaats geen tafels direct voor openslaande ramen
- Indien een lokaal voorzien is van enkel glas overweeg dan of het mogelijk is dit te vervangen voor dubbele beglazing

M.b.t. Ventilatie

- Deuren en ramen die zich tegenover elkaar bevinden, kunnen worden opengezet om een betere ventilatie mogelijk te maken. Hierbij moet wel worden opgelet voor tocht
- Er kunnen voorzieningen/roosters worden aangebracht om permanent te ventileren

M.b.t. Luchtvochtigheid

De aanbevolen relatieve luchtvochtigheid bedraagt 40% tot 65%. Klachten die met de luchtvochtigheid verband houden kunnen zijn: hoofdpijn, vermoeidheid, oogirritaties, keel- en neusirritaties, huidirritaties, suffigheid, slaperigheid. De luchtvochtigheid kan met een hygrometer

worden gemeten.

3. Werkdruk

Uit de RI&E blijkt dat veel medewerkers van de ASKO-scholen een hoge werkdruk ervaren. Werkdruk is een situatie van disbalans tussen datgene wat van een medewerker gevraagd wordt (taakeisen) en de mogelijkheden die een werknemer heeft om aan die vraag te voldoen (regelmogelijkheden). We spreken van werkdruk als de disbalans tussen taakeisen en regelmogelijkheden lange tijd aanhoudt en een medewerker hier zelf niets aan kan veranderen. In deze opvatting van werkdruk is het altijd iets negatiefs omdat de medewerker de gewenste kwaliteit niet (meer) kan leveren. Dat is zowel voor de werkgever als de medewerker(s) een probleem. De aanpak van werkdruk is dan ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgever en werknemer.

Risico: Wanneer deze disbalans langere tijd aanhoudt en medewerkers onvoldoende kunnen herstellen kunnen werkstress en gezondheidsklachten ontstaan. Ook individuele factoren spelen een rol in dit proces. Net als buffers, dat zijn al die dingen die voorkomen of vertragen dat werkdruk leidt tot werkstress.

Risicobeheersing (Eis vanuit *CAO PO*): In het werkdrukakkoord hebben de vakbonden, de PO-Raad en het kabinet afgesproken dat scholen vanaf schooljaar 2018-2019 extra geld krijgen om werkdruk aan te pakken.

Aanbevelingen: Systematisch interveniëren op werkdruk betekent een aanpassing in taakeisen, regelmogelijkheden vergroten, of individuele factoren en buffers versterken.